

opdrachtgever Arcus Zuid Projectontwikkeling bv
project De Rosslag, Herten – Flora- en
faunaonderzoek 2011

nummer 00379-C
datum 23-05-2011 **definitief**

kantoor Roermond ●
Kapellerlaan 179
Postbus 120
6040 AC Roermond
Telefoon 0475 330 271
Fax 0475 330 010
E-mail roermond@taken.nl

kantoor Bilthoven ○
Soestdijkseweg Zuid 260
3721 AK Bilthoven
E-mail bilthoven@taken.nl

kantoor Zwolle ○
Burg. Roelenweg 31
8031 ES Zwolle
E-mail zwolle@taken.nl

eerdere datum 06.04.2011 t/m 18.04.2011
trefwoorden flora, fauna, ontheffing ffwet, herten

© TAKEN Adviseurs en Ingenieurs 23 mei 2011

Niets uit dit rapport of bijbehorende tekeningen mag worden veelevoudigd en of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder schriftelijke vermelding van opdrachtgever en Taken B.V., noch mag het zonder bronvermelding worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

	<i>B/z.</i>
1. Inleiding	5
2. Resultaten van het onderzoek	7
2.1. Voorkomen van de roek	7
2.2. Voorkomen van overige beschermde soorten	8
2.3. Algemene natuur- en landschappelijke waarden	15
3. Onderzoek naar alternatieven voor de buizerd	17
<i>Bijlagen</i>	
1. Foto's van veldbezoeken 2011	
<i>Figuren</i>	
1. Ligging plangebied De Rosslag	5
2. Voor de bever geschikte oevers in de omgeving van de Rosslag	12
3. Theoretisch territorium van de buizerd met onderzochte locaties K, L en M	18

I. Inleiding

Aanleiding

In 2010 heeft buro Taken een actualisatie uitgevoerd van een natuurwaardenonderzoek in het plangebied De Rosslag te Herten, gemeente Roermond¹. Dit gebied bevindt zich tussen de Maas in het noorden, de Maasstraat/Rosslag in het westen en zuiden en de Hertenerweg in het oosten. Zie voor de globale ligging van het plangebied figuur 1. In het plangebied wordt herinrichting c.q. modernisering van de jachthaven De Rosslag beoogd. Hiervoor dient onder meer het bestaande populierenbos te worden gekapt, in verband met het realiseren van parkeerplaatsen.

figuur 1: Ligging plangebied De Rosslag

Aanleiding voor het onderzoek was dat het eerder uitgevoerde flora- en

¹ Taken Landschapsarchitectuur en Ecologie. 2010. *De Rosslag, Herten – Actualisatie flora- en faunaonderzoek*. Rapport 00379-A d.d. 7-7-2010, i.o.v. Arcus Zuid Projectontwikkeling bv. Taken, Roermond.

faunaonderzoek in 2007 te gedateerd bleek om een omgevingsvergunning te kunnen aanvragen. Bovendien bestonden er twijfels over de conclusie dat er binnen het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen zijn van streng beschermde planten- en diersoorten. Het populierenbos staat al enige jaren bekend als verblijfplaats van een roekenkolonie. In 2010 bleken de roeken inderdaad aanwezig te zijn. Inmiddels heeft de situatie zich voor de roek in negatieve zin veranderd door een hevige storm in juli 2010. Hierdoor zijn een aantal populieren afgebroken. Ook zijn diverse nesten verwaaid.

Eind 2010 heeft de initiatiefnemer voor het kappen van het populierenbos een vergunning verkregen van de gemeente Roermond. Hiertegen hebben omwonenden bezwaar aangekend en heeft de rechter een aanvraag tot schorsing van de vergunning toegewezen.

Probleemstelling en afbakening

In voorliggend rapport wordt ingegaan op onderstaande aspecten, die door omwonenden zijn aangedragen:

- de natuurwaarde van de houtopstand: naast de roekenkolonie zouden ook de volgende diersoorten aanwezig zijn: bunzing, eekhoorn, fret, gierzwaluw, steenmarter en vos;
- de landschappelijke waarde van de houtopstand.

Op de kwaliteit en ouderdom van de populieren alsmede de gevolgen van het ophogen van de grond is in eerder genoemd rapport uit 2010 uitgebreid ingegaan. Tevens is in het onderzoek van 2010 ingegaan op mogelijke alternatieven voor de roek in de directe omgeving.

Methodiek

In 2011 is in het vroege voorjaar gedurende zes weken, namelijk van 26 februari tot en met 2 april, eens per week op een vast tijdstip (tussen 8 en 9 uur 's ochtends) gelet op het voorkomen van de roek in het populierenbos. Dit is de periode waarin de bouw van nesten plaatsvindt. Tevens is op 4 april in de ochtend nog een veldbezoek gebracht om het voorkomen van andere diersoorten na te gaan.

2. Resultaten van het onderzoek

2.1. Voorkomen van de roek (*Corvus frugilegus frugilegus*)

Roekenkolonie 2010

In 2007 werd in het eerste rapport wel melding gemaakt van de roek, maar het betrof archiefgegevens en in het veld werd de roek niet vastgesteld. Mogelijk had dit te maken met het tijdstip van inventarisatie. In 2010 was de roek prominent aanwezig, zoals al opgemerkt. Er werd een kolonie vastgesteld bestaande uit circa 40 roeken met ongeveer 15 nesten in totaal.

Met de storm begin juli 2010 zijn een aantal populieren afgebroken. Daarbij zijn waarschijnlijk ook diverse nesten verwaaid. Onderstaande foto 1 geeft een indruk van de aangerichte schade.

foto 1: Huidige toestand met afgebroken takken (opname 10.01.2011)

Veldonderzoek 2011

Bij het veldonderzoek in februari – april zijn geen roeken aangetroffen in het populierenbos. Vanaf eind februari is geen enkele activiteit van roeken vastgesteld. Ook waren er geen roeken ter plaatse aanwezig. Er is wel veel activiteit waargenomen op de locaties E en F uit het onderzoek naar alternatieve locaties in juli 2010, zie rapport 00379-A (figuur 4 op pag. 14). In bijlage I staan foto's van beide locaties opgenomen op verschillende tijdstippen.

Bij het onderzoek is puntsgewijs het volgende geconstateerd:

1. In het populierenbos blijft het aantal nesten constant op maximaal 5, waarvan er 4 een sterk verwaarde indruk maken; er worden door roeken geen nesten bijgebouwd. In maart 2010 was er daarentegen een duidelijke toename in het aantal nesten, zie rapport 00379-A.
2. Op locaties E en F is vanaf begin maart duidelijk een toename in het aantal nesten te constateren. Ook zijn steeds roeken op de locatie aanwezig.
3. Het aantal nesten op locaties E en F bedraagt begin april 2011 ongeveer 15; dit is ongeveer vergelijkbaar met het aantal nesten in 2010.

Uit dit onderzoek kan worden geconcludeerd dat de roekenkolonie zich niet meer bevindt op de locatie van het populierenbos.

Daarnaast is er nog een andere belangrijke aanwijzing dat de roeken het populierenbos hebben verlaten, zie § 2.2.

2.2. Voorkomen van overige beschermde soorten

BESPREKING VAN DOOR DE BEZWAARMAKERS AANGEDRAGEN SOORTEN

Door de bezwaarmakers is naar voren gebracht dat ook de volgende diersoorten in het populierenbos voorkomen:

- buning,
- eekhoorn,
- fret,
- gierzwaluw,
- steenmarter,
- vos.

Bij de tot nu toe gebrachte veldbezoeken aan het gebied, inclusief het veldonderzoek in 2007 en 2010, zijn de genoemde soorten niet aangetroffen, noch sporen, noch

zichtwaarnemingen. Onderstaand wordt eerst ingegaan op de hierboven genoemde soorten. Daarna worden de wel aangetroffen soorten behandeld.

Bunzing (Mustela putorius)

De bunzing valt onder het lichtste beschermingsregime van de Flora- en faunawet (Ffw). Er worden namelijk vier beschermingsregimes onderscheiden, gekoppeld aan vier categorieën soorten, achtereenvolgens soorten van tabel 1, tabel 2, tabel 3 en vogels².

Voor soorten van *tabel 1* geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing voor deze soorten te worden aangevraagd bij een ruimtelijke ingreep. Uiteraard dient men wel de zorgplicht (artikel 2 Ffw) na te komen. Dit is het lichtste beschermingsregime.

Voor soorten uit *tabel 2* kan men bij een ruimtelijke ingreep gebruik maken van een goedgekeurde gedragscode. In dat geval hoeft ook geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel moeten de activiteiten aantoonbaar conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Voor soorten uit *tabel 3* moet bij ruimtelijke ingrepen een ontheffing worden aangevraagd, indien er sprake is van aantasting of verstoring van een vaste rust- of verblijfplaats.

Voor *vogels* geldt het volgende. Nesten van vogels mogen tijdens het broedseizoen niet worden aangetast of verstoord. Buiten het broedseizoen mag een nest in het kader van een ruimtelijke ingreep worden vernietigd. Daarvoor is geen ontheffing nodig ex art. 75 Ffw nodig. Een uitzondering hierop vormen vogels met een zogenaamde jaarrond beschermde nestplaats. Hiertoe behoren de meeste roofvogels en soorten als huismus en gierzwaluw, die veel in bebouwd gebied voorkomen.

Van de bunzing zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen in het gebied aangetroffen. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat de bunzing van het plangebied als geheel en ook het populierenbos gebruik maakt om te foerageren. Noch de verblijfplaats noch het foerageergebied van een bunzing valt onder de ontheffingsplicht.

Eekhoorn (Sciurus vulgaris)

De eekhoorn is een soort van tabel 2 (middelhoog beschermingsregime). Nesten van eekhoorns, die in bomen worden gebouwd, zijn dus min of meer streng beschermd en mogen niet zonder ontheffing worden verwijderd door kap, tenzij men werkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Er zijn van de eekhoorn geen bewoningssporen, dus nesten in het populierenbos aangetroffen. Er is in een seizoen geïnventariseerd waarin dergelijke nesten goed zichtbaar zijn. Vaak bevinden deze zich in de kruin van een boom en zijn daarom in de zomer slecht zichtbaar. Eekhoorns

² Zie de brochure *Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet* van augustus 2010, te downloaden van de website van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

komen in bossen en parkgebieden voor en groene wijken in stedelijke omgevingen kunnen als biotoop voor de eekhoorn geschikt zijn (zie Zoogdierenatlas³). Populierenopstanden worden voorzover bekend niet door eekhoorns gebruikt. Er is geen geschikt voedselaanbod en nestgelegenheid is matig. Er mag redelijkerwijs worden geconcludeerd dat het populierenbos van de Rosslag geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn bevat.

Fret (Mustela putorius furo)

Zoals uit de Latijnse naam al blijkt is de fret nauw verwant aan de bunzing. Het betreft een volledig gedomesticeerde diersoort, die in het wild niet of nauwelijks kan overleven. In tegenstelling tot de bunzing is de fret niet beschermd in Nederland. Er zijn in het gebied geen sporen van fretten aangetroffen. Ook voor de fret geldt dat het plangebied eventueel als foerageergebied benut kan worden.

Gierzwaluw (Apus apus apus)

De overgrote meerderheid van de gierzwaluwen broedt onder daken in steden en grotere dorpen; in het buitengebied wordt de soort amper waargenomen (zie Broedvogelatlas⁴). De gierzwaluw staat op de lijst van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats, categorie 2. Het betreft bij categorie 2 nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar⁵. In het populierenbos van de Rosslag en de directe omgeving ervan, zijn – gelet op de gegeven beschrijving van het biotoop van de gierzwaluw – geen geschikte nestplaatsen aanwezig, zodat redelijkerwijs uitgesloten kan worden dat de gierzwaluw een vaste rust- en verblijfplaats in het gebied heeft.

Steenmarter (Martes foina)

Steenmarters kunnen zowel in bomen als gebouwen een verblijfplaats hebben. De steenmarter geniet een middelhoge bescherming (tabel 2-soort), vergelijkbaar met de eekhoorn. Verblijfplaatsen mogen dan ook niet zonder ontheffing worden vernietigd of verstoord, tenzij gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode. Er zijn binnen het plangebied als geheel, dus inclusief het populierenbos, geen bewoningssporen aangetroffen. Vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken derhalve. Evenmin zijn andere sporen, bijvoorbeeld vraatsporen, waargenomen.

³ Huizenga, C.E. et al. 2010. *Zoogdieren van Limburg, verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

⁴ Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp. 2006. *Avifauna van Limburg*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

⁵ *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep*, te downloaden van de website van het Ministerie van ELI.

Omdat er geen doorlopende monitoring in het gebied heeft plaatsgevonden, kan daarmee nog niet worden uitgesloten dat het gebied tot het leefgebied van de steenmarter behoort. In het stadsdeel Herten zal de steenmarter zeker voorkomen, waarbij het dier ook het populierenbos wel zal gebruiken als foerageergebied. Echter, het verlies van dit bos zal geen significant negatief effect hebben op het foerageergebied van de steenmarter. Er blijven voldoende alternatieve foerageergebieden voor deze soort over. Er is niet sprake van een significant negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de steenmarter en een ontheffing is derhalve niet nodig.

Vos (Vulpes vulpes)

In tegenstelling tot de steenmarter komt de vos niet in bebouwd gebied voor. In de voortplantingstijd maken vossen gebruik van holen, maar ook wel in overige seizoenen als rustplaats. De vos geniet dezelfde mate van bescherming als de bunzing. Binnen het plangebied zijn geen bewoningssporen aangetroffen. Met ander woorden, vaste rust- en verblijfplaatsen ontbreken. Net als voor de bunzing en steenmarter geldt dat het plangebied inclusief het populierenbos wel tot het leefgebied van de vos kan behoren. Het vormt echter zeker geen essentiële schakel in zijn territorium. Voor de vos hoeft, gezien zijn status, geen ontheffing te worden aangevraagd.

AANWEZIGHEID VAN OVERIGE BESCHERMDE SOORTEN IN HET PLANGEBIED

Begin april 2011 zijn bewoningssporen van konijn vastgesteld in het populierenbos. Verder waren vraatsporen te zien van bever en is er een nest van de buizerd vastgesteld. Ook is een grote bonte specht gehoord. In april 2011 is opgemerkt dat de huismus de oeverzone als rustplaats gebruikt. Tot slot is in 2009 rapunzelklokje aangetroffen. Hieronder worden deze soorten achtereenvolgens behandeld.

Konijn (Oryctolagus cuniculus)

Van het konijn zijn holen aangetroffen in het populierenbos. Het konijn behoort tot de soorten van het lichtste beschermingsregime (tabel 1). Er is dus voor het vernietigen van holen geen ontheffing vereist. Wel moet de zorgplicht in acht worden genomen. Alvorens het terrein bouwrijp te maken, moet de initiatiefnemer er op toezien dat de konijnenholen onbewoond zijn.

Bever (Castor fiber)

De bever is een streng beschermde diersoort in Nederland (tabel 3). Er moet dus bij een ruimtelijke ingreep een ontheffing worden aangevraagd, indien de verblijfplaats wordt aangetast of verstoord. Ook wanneer de verblijfplaats zelf in tact blijft, maar het foerageergebied zodanig wordt aangetast dat de verblijfplaats zijn functionaliteit verliest, moet een ontheffing worden aangevraagd. Er zijn van de bever vraatsporen

aangetroffen in de periferie van het populierenbos, namelijk langs het water. Ook verderop langs de oever, naar het oosten en noorden toe, zijn vraatsporen van de bever aangetroffen. Van belang is op te merken dat in het kader van het onderhavige project een deel van de oever van de Rosslag zal worden verplaatst, zie onderstaande figuur 2.

figuur 2: Voor de bever geschikte oevers in de omgeving van de Rosslag

Waar de bever een burcht heeft is niet precies bekend. Bevers bouwen een hol of burcht met name op (schier)eilandjes en kruispunten van waterlopen met een hoge oever en een steil talud (zie noot 3, pag. 10; bijdrage van V. Dijkstra & G. Kurstjens). De Roer met zijtakken, waaronder de Hambeek (zie figuur 2) geldt als het belangrijkste leefgebied in Midden-Limburg, waar de bever bovendien op eigen kracht, vanuit de Duitse Eifel, naar toe is gemigreerd. Elders in Limburg is de bever namelijk uitgezet. Er is in elk geval geen burcht aanwezig in het plangebied, ter hoogte van het populierenbos of in de oever langs de Rosslag die wordt verlegd. Wel behoren de periferie van het populierenbos en overige oevers binnen het plangebied tot het foerageergebied van de bever. In de zomer staan vooral waterplanten, bladeren en verse twijgen op het menu, terwijl de bever in de winter knaagt aan bast en twijgen van bomen en struiken. Vooral wilg, hazelaar en wilde lijsterbes zijn geliefd. Bij een veldonderzoek, uitgevoerd in maart 2006 in de Roer, werden vanaf de

monding tot aan de Duitse grens in totaal vijf territoria van de bever geteld⁶. De territoria bleken een gemiddelde lengte van 3,6 km te hebben, hoewel het meest benedenstroomse territorium zich uitstrekt vanaf de monding tot aan Melick en daarmee een stuk langer is.

In figuur 2 is het belangrijkste leefgebied van de bever in de directe omgeving van de Rosslag weergegeven⁷. Tevens is aangegeven waar alternatieve foerageermogelijkheden liggen, indien de oever binnen het plangebied wordt verlegd (na enkele jaren kan deze oever overigens opnieuw geschikt zijn, mits ingeplant). Gelet op de verspreiding van de bever en zijn territoriumomvang, mag worden gesteld dat er bij de bever niet sprake is van afhankelijkheid ten opzichte van de oevers van de Rosslag. Er blijven in de directe omgeving van de Rosslag voldoende alternatieve oeverzones over waar de bever kan foerageren en aan hout kan knagen, zoals de Roer en Hambeek (aangegeven in de figuur). Ook de Maasoevers en de oevers van de Maasplassen vormen foerageergebied, met name in de zomer vanwege de waterplanten.

Al met al mag redelijkerwijs worden gesteld dat zowel het verlies van het populierenbos als het verleggen van de oever geen significant negatief effect heeft op het foerageergebied van de bever; waardoor de functionaliteit van de verblijfplaats in het geding zou zijn. Er is derhalve geen ontheffingsplicht met betrekking tot de bever.

Buizerd (Buteo buteo buteo)

Op 4 april 2011 is bij het veldonderzoek naar het voorkomen van de roek een nest van de buizerd aangetroffen in het populierenbos. De buizerd was ten tijde van het veldbezoek (circa 9 uur 's ochtends) op het nest zelf aanwezig. Eén van de oude roekennesten, namelijk het grootste overgebleven exemplaar, is door de buizerd bezet. Op 6 april werd bij een veldbezoek de boom met het nest genaderd, waarop de buizerd alarmkreten liet horen. Er is dus duidelijk sprake van territoriaal gedrag en vaststaat dat het populierenbos daadwerkelijk een nestplaats van de buizerd bevat. Indien er roeken aanwezig zijn, is de kans dat er ook een buizerd gaat broeden vrijwel uitgesloten. Daarom is de aanwezigheid van de buizerd de belangrijkste indicatie dat de roeken verdwenen zijn. Net als voor de roek en de gierzwaluw geldt ook voor de buizerd dat de nestplaats jaarrond beschermd is, namelijk categorie 4. Het betreft bij categorie 4 vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (zie noot 5). De buizerd kent in Limburg een vrij ruime verspreiding (zie Broedvogelatlas). Doorgaans wordt loofbos als habitat gekozen, maar zelfs in solitaire bomen worden succesvolle broedgevallen vastgesteld. Het voedsel wordt gezocht in een gevarieerd

⁶ Waschk, S., R. Gubbels & G. Kurstjens. 2009. *Bevern in het Roerdal. Een onderzoek naar territoriumgrootte en migratieknelpunten*. Natuurhistorisch Maandblad 4(98):80-82.

⁷ Gebaseerd op ook: Kurstjens, G., P. Voskamp & H. Meertens. 2009. *Op weg naar een duurzame populatie Bevern in Limburg*. Natuurhistorisch Maandblad 4(98):61-64.

gebied: bossen, open plekken, weiden en akkers.

Ten aanzien van de buizerd kan het volgende over de ontheffingsplicht worden opgemerkt⁸. Als een jaarrond beschermd nest is aangetroffen (zoals in het onderhavige geval) en deze door de ingreep zal verdwijnen is altijd een omgevingscheck nodig. Een deskundige moet dan vaststellen of er voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden in de omgeving. Is dit niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden. Is dat ook niet mogelijk, dan moet een ontheffing worden aangevraagd. In hoofdstuk 3 wordt op de alternatieven voor de buizerd ingegaan.

Grote bonte specht (Dendrocopos major ssp)

Tijdens het veldbezoek op 10 maart 2010 was ook al gelet op het voorkomen van actuele of potentiële verblijfplaatsen van hol- of boombewonende dieren, hollenbroeders, roofvogels en andere broedvogels met een jaarrond beschermd nestplaats. Vastgesteld werd dat er geen bomen met holtes aanwezig zijn, zoals ook al in 2007 was geconstateerd. De enige uitzondering betrof een broedgeval van grote bonte specht in 2007 langs de noordgrens van het plangebied, maar deze is in 2010 niet aangetoond. Begin april 2011 is de grote bonte specht wel in het populierenbos gesignaleerd. Een hol/nestplaats is niet gevonden, maar het is niet onaannemelijk dat deze soort er thans weer broedt. Een nest van de grote bonte specht is echter niet jaarrond beschermd.

Huismus (Passer domesticus)

Tijdens een veldbezoek op 26 april 2011 is in het struweel in de oeverzone van de Rosslag een foerageer-/slaapplaats of rustplaats van mussen vastgesteld. Het gaat niet om een nestplaats, omdat huismussen in de directe omgeving in de bebouwing nestelen. Maar vanuit de genoemde rustplaats wordt in de aangrenzende akkers gevoerageerd. Als zodanig is de rustplaats van belang voor de functionaliteit van de nestplaats, die, evenals de nestplaats van de buizerd, jaarrond beschermd is. Het kappen van het populierenbos heeft niet direct effect op de rustplaats van de huismus. Het verleggen van de oever betekent echter dat het bosje/struweel zal verdwijnen. Van directe afhankelijkheid is weliswaar geen sprake, aangezien er meerdere struwelen en bosjes in de omgeving zijn. Wel is het nodig mitigerende maatregelen te treffen in de vorm van nieuwe aanplant van struweel of haag in de directe omgeving van de bestaande rustplaats om negatieve effecten te kunnen opheffen, te meer daar de huismus de status van 'gevoelig' heeft op de Rode Lijst en de afgelopen jaren in aantal is afgenomen.

⁸ Zie ontheffing met kenmerk FF/75C/2010/0170 d.d. 26-08-2010, te downloaden van de website van het Ministerie van ELI/loket Dienst Regelingen.

Rapunzelklokje (Campanula rapunculus)

In het projectgebied is bij een inventarisatie in 2009 rapunzelklokje (tabel 2-soort) aangetroffen, namelijk in het talud langs de weg Rosslag. Voor deze soort wordt conform een goedgekeurde gedragscode een geschikte alternatieve locatie gezocht, mocht het zo zijn dat de huidige groeiplaats door het voornemen verloren gaat.

2.3. Algemene natuur- en landschappelijke waarden

De natuurwaarden van het populierenbos zijn, afgezien van de verblijfplaats voor de roek (vroeger) en de buizerd (thans), niet hoog te noemen. Vegetatiekundig gezien zijn er geen bijzondere planten of structuren aanwezig. De struiklaag ontbreekt nagenoeg, alleen langs de randen staan enkele struiken, maar van een mantel- of zoomvegetatie is geen sprake. De kruidlaag bevat een minder waardevolle vegetatie. Qua landschappelijke waarden stelt het bos in groter verband niet veel voor. Vanuit de verte wordt hetzelfde effect bereikt als een bomenrij, vergelijk onderstaande foto 2, pag. 16. In groter verband bepaalt het bosje niet meer de karakteristiek van het Maasdallandschap, waar voorheen diverse populierenbossen stonden. Het is in feite productiebos, dat kaprijp is. Lokaal gezien is het weliswaar een aantrekkelijk landschapselement. Als er echter een terrein voor terug komt waarop duurzame bomen worden aangeplant, is dat op termijn voor het landschapsbeeld minstens zo aantrekkelijk. Bijvoorbeeld door essen aan te planten in een plantverband van 10 à 20 m, die 100 à 150 jaar meegaan.

foto 2: Landschapsbeeld vanaf 500 m ten noordoosten van de locatie (opname 26-02-2011)

3. Onderzoek naar alternatieven voor de buizerd

In § 2.2 is opgemerkt dat, wanneer een alternatief beschikbaar is voor de buizerd, er in principe geen ontheffing nodig is⁹.

De buizerd staat erom bekend niet al te kritisch te zijn met zijn nestkeuze en elders bestaande nesten in te nemen of nieuwe te bouwen. Dit houdt in dat ondanks het verdwijnen van dit nest er voor de buizerd in principe alternatieve vaste rust- en verblijfplaatsen in de omgeving zijn, mits deze binnen het bestaande territorium liggen en niet aan verstoring onderhevig zijn (zie ook noot 6).

De voor de roek onderzochte alternatieve locaties A t/m J (zie rapport 00379-A) vallen als alternatief voor de buizerd af. Afgezien locaties E en F liggen deze te dicht tegen bebouwing of recreatieve gebieden aan en zijn dan ook te verstoringsgevoelig. Voor roeken is de factor verstoring minder problematisch dan voor de buizerd. Locaties E en F zijn op zich geschikt, maar hier bevindt zich al een roekenkolonie. De aanwezigheid van roeken maakt het voor de buizerd zeer onaantrekkelijk er een nestplaats te kiezen.

Op 6 april 2011 is in het veld een onderzoek uitgevoerd naar alternatieve vestigingslocaties voor de buizerd in de directe omgeving. Daarbij is een cirkel met een straal van 1 km getrokken rond de bestaande nestplaats, zie figuur 2. Het oppervlak daarbinnen komt overeen met de theoretische territoriumgrootte¹⁰.

⁹ Indien in dat geval een ontheffing aangevraagd wordt, zal men een zogenaamde positieve afwijzing krijgen. Een ontheffing kan voor vogels alleen worden verkregen op basis van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn (1. bescherming van flora en fauna, 2. Veiligheid van het luchtverkeer, 3. Volksgezondheid of openbare veiligheid); ruimtelijke ontwikkeling is in dit geval geen wettelijk belang en een ontheffingsaanvraag wordt bij het ontbreken van alternatieven derhalve afgewezen; zie bijvoorbeeld afwijzing op ontheffingsaanvraag met kenmerk 75C/2009/0181 d.d. 18-02-2010, te downloaden van de website van het Ministerie van ELI.

¹⁰ Zie Hoogerwerf, G. & D. Heijkers (redactie). 2007. *Methodiek Natuurcompensatie Limburg. Bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting beschermde natuurwaarden*. Natuurbalans – Limes Divergens BV, Nijmegen; *deel V: Normen en methoden berekenen natuurschade* (tabel 2).

Er zijn in totaal een drietal locaties¹¹ verkend:

- K: landtong tegenover camping Marina Oolderhuske,
- L: landtong ter plaatse van camping Hatenboer, zuidelijk deel,
- M: als L, maar middendeel.

De genoemde locaties zijn op onderstaande figuur 3 weergegeven. Hieruit blijkt dat alle locaties binnen 1 km uit het bestaande buizerdnest liggen, namelijk op respectievelijk 600, 700 en 1.000 m. Locatie M ligt dus echt op de grens van het bestaande territorium en is daarom niet direct een voorkeurslocatie, gelet op de afstand tot de bestaande nestlocatie van de buizerd. Wel staan op locatie M geschikte bomen.

figuur 3: Theoretisch territorium van de buizerd met onderzochte locaties K, L en M

Hieronder volgt een beknopte bespreking per locatie. Op foto 3 ziet men de locaties K en L plus het populierenbos in één oogopslag.

Locatie K

Het betreft een landtong tegenover de landtong van de camping Marina Oolderhuske, ten noordwesten van het populierenbos. De locatie op zich is zeer

¹¹ De locaties worden vanaf letter K genummerd, om verwarring met de voor roeken onderzochte alternatieve locaties A t/m J (zie rapport 00379-A) te voorkomen

geschikt, omdat deze niet of nauwelijks aan menselijke verstoring onderhevig is. De landtong is zeer slecht bereikbaar voor mensen. Er loopt geen pad naar toe. In één van de bomen bevindt zich thans een kraaiennest (zie foto 4). De bomen zijn iets minder hoog dan in het populierenbos, maar zeker hoog genoeg voor een buizerdnest. De bomen staan wel op ruime afstand van elkaar, waardoor de windwerking groot is, in tegenstelling tot de bestaande locatie in het populierenbos.

foto 3: Overzichtsfoto populierenbos met locaties K en L (opname 06-04-2011)

Locatie L

Ook locatie L is op zich zeer geschikt, omdat menselijke verstoring nihil tot minimaal is. Camping Hatenboer bevindt zich op ruim 300 m naar het noorden. Er loopt geen pad naar de locatie toe. De bomen zijn hoog genoeg voor een buizerdnest en staan iets dichter op elkaar dan bij locatie K. Er is thans geen nest in deze bomen aanwezig.

foto 4: Detailopname van locatie K (opname 06-04-2011)

foto 5: Detailopname locatie L (opname 06-04-2011)

Locatie M

Van de drie verkende locaties is locatie M (foto 6) het minst geschikt, omdat deze zich op de grens van het bestaande territorium bevindt en relatief dicht bij verstoringbronnen, al gaat het nog steeds om een vrij extensief gebruikte locatie. De bomen staan dicht op elkaar en zijn van vergelijkbare hoogte als de bomen van het populierenbos. De bomen zelf zijn dus zeker geschikt voor een buizerdnest. Ook hier zijn thans geen nesten aanwezig.

foto 5: Detailopname locatie M (opname 06-04-2011)

foto 6: Locaties K (rechts) en L (links; opname 06-04-2011)

Conclusie en aanbeveling

De conclusie uit voorliggend onderzoek is dat de vaste rust- en verblijfplaats van de roekenkolonie in het populierenbos vervangen is door een nestplaats van de buizerd. Net als de nesten van een roek is ook het nest van de buizerd jaarrond beschermd. Er is een omgevingscheck uitgevoerd, waaruit naar voren is gekomen dat er geschikte alternatieve locaties zijn voor de buizerd, wanneer het populierenbos wordt gekapt.

Omdat buizerds niet gemakkelijk zelf een nest maken, is het nodig als alternatief een buizerdmand te plaatsen in een geschikte boom. Hiervoor zijn op basis van veldonderzoek een drietal geschikte locaties aangewezen. Voorgesteld wordt in totaal een drietal manden te plaatsen. Het is daarbij niet noodzakelijk op alle drie locaties een mand op te hangen, maar het is wel belangrijk dat er voldoende geschikte alternatieven zijn. Eén mand is dan wel wat mager. Desgewenst kan men op één van de locaties twee manden ophangen, wanneer het moeilijk zou zijn toestemming van de eigenaar te verkrijgen voor het plaatsen van een mand.

Bijlage I Foto's van veldbezoeken 2011

Hierna zijn foto's opgenomen van het populierenbos van de verschillende bezoekdata in 2011. Ook van locaties E en F (figuur 4 in rapport 00379-A) zijn foto's opgenomen.

foto B1: Nesten in populierenbos op 26-02-2011

foto B2: Nesten in populierenbos op 05-03-2011

foto B3: Nesten in populierenbos op 12-03-2011

foto B4: Nesten in populierenbos op 19-03-2011

foto B5: Nesten in populierenbos op 26-03-2011

foto B6: Nesten in populierenbos op 02-04-2011

foto B7: Nesten op locatie E/F op 26-02-2011

foto B8: Nesten op locatie E/F op 05-03-2011

foto B9: Nesten op locatie E/F op 12-03-2011

foto B10: Nesten op locatie E/F op 19-03-2011

foto B11: Nesten op locatie E/F op 26-03-2011